

Constantin PARASCHIVESCU

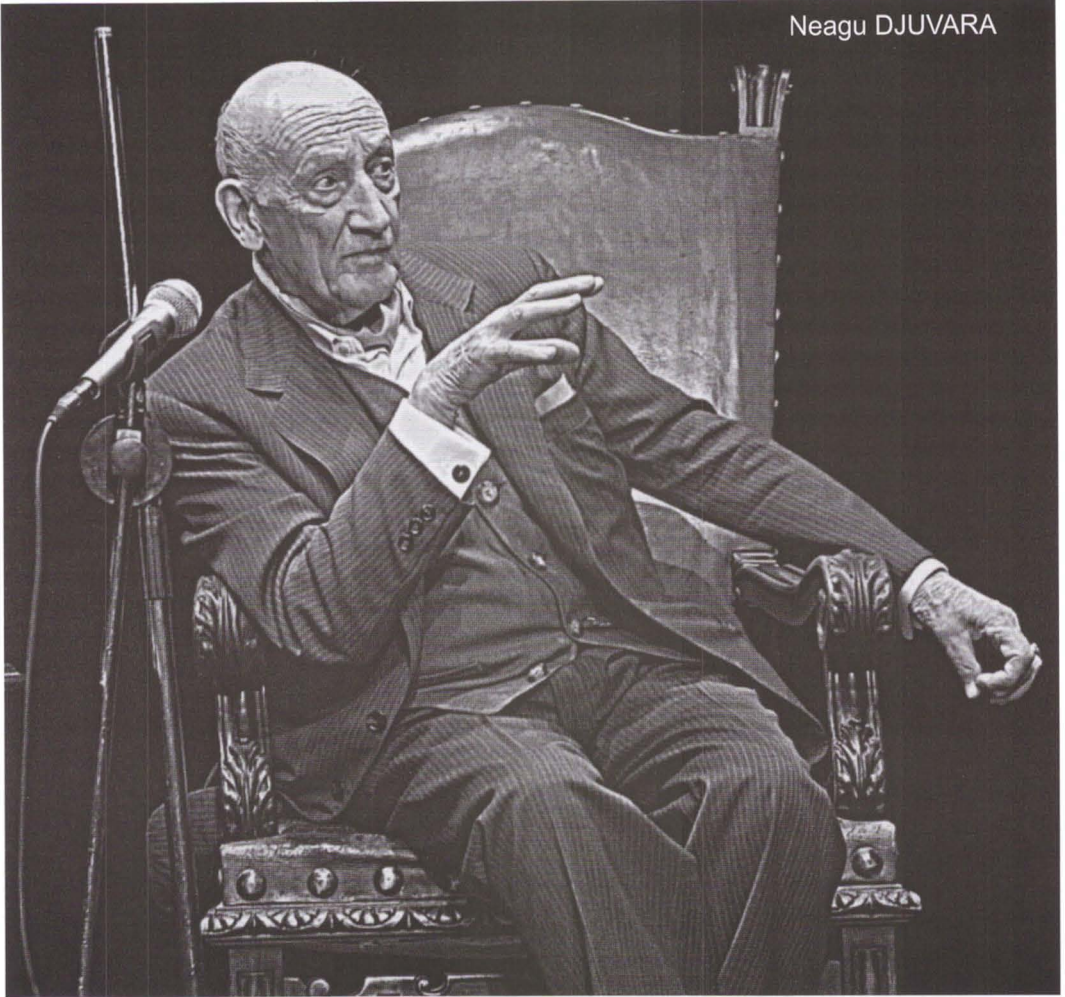
Aventuri lirice

În ciclul de conferințe al Teatrului Național, distinsul om de cultură Neagu Djuvara a fost prezent pentru a treia oară, în ultima zi a lunii mai a.c., într-o ipostază inedită, aceea de „interpret de poezie! Precedenta sa apariție a avut ca temă istoria, mai bine zis istoria politică mondială ce a întreținut tensiunea conflictelor armate și nearmate timp de opt decenii, *Războiul de 77 de ani (1914–1991)*. De data asta, domeniul poetic, care l-a atras din fragedă vârstă și pentru care a nutrit o statornică preferință (a cumpărat o carte cu poezii de Eminescu la 9 ani!) ne-a dezvăluit în persoana sa nu numai un bun cunoscător al genului liric, dar și un inteligent recitator, care, cu cartea în față, transmite limpede și atent înțelesurile, sugestiile și rezonanțele particulare ale versurilor, nu sonoritatea lor declamatorie. Interpretează ca o lectură intimă, pentru sine, adâncit în descoperirea universului magic al „cuvintelor potrivite” și curiozitatea deslușirii tainelor existenței.

Pentru cine îl cunoaște mai puțin, e desigur o surpriză și un plăcut prilej de a-i întregi biografia aventuroasă, marcată de opțiuni îndrăznețe și riscuri. Pentru că nonagenarul de astăzi, născut în timpul Primului Război Mondial, în 1916, cu studii la Paris, a participat în cel de-al Doilea la campania din Basarabia și Transnistria, a fost angajat în 1943 la Ministerul de Externe și trimis apoi, la 23 august 1944, curier diplomatic la Stockholm pentru reluarea negocierilor de pace cu U.R.S.S. E numit secretar de legație în Suedia, funcție pe care o deține până în 1947, când, după instaurarea regimului comunist, decide să rămână în străinătate. În foaia de prezentare pusă la dispoziție la conferință, se spune chiar că a fost, în timpul războiului, „șef în serviciile occidentale de spionaj”. O viață aventuroasă, deci, care în afara țării continuă cu diferite acțiuni în cadrul exilului românesc și între anii 1961–1984, peste două decenii, consilier diplomatic și juridic în Africa, la Ministerul de Externe din Niger. S-a întors în țară în 1990, a devenit profesor asociat la Universitatea din București, membru de onoare al Institutelor de istorie „A.D. Xenopol” din Iași și „Nicolae Iorga” din București.

Periplul său poetic a cuprins o selecție proprie din cinci poeți români și cinci francezi, precedată de câte un scurt expozeu pentru fiecare. Ținând să precizeze că nu e critic literar, mărturisește că e o mare îndrăzneală să aleagă dintre multe nume valoroase numai anumiți poeți și din creația lor numai anumite titluri, câtă vreme atâția și altele sunt la fel de buni și bune. E doar o selecție subiectivă. Relevând valoarea și muzica poeziei române, a ales o pagină sugestivă de basm din *Făt-Frumos din ței* de Eminescu, apoi Argezi, cu câteva stări intime și revelații (*Melancolie, Măhnire, Duhovnicească*), matematicianul-poet Ion Barbu (cu unul dintre sonetele sale postbelice și celebrul *După melci*), câteva stihuri de expresie lirică din creația lui Lucian Blaga (*Frumoase mâini*), ochii din care tainic curge noaptea, în *Izvorul nopții, Călugărul bătrân* așteptând răcoarea sfârșitului, *Scrisoare*). Încununează seria românească cu cel pe care-l numește foarte iubit, Nichita Stănescu, autorul unei poezii cu totul speciale, „cel mai filosof dintre poeții noștri”, din care preferă, la fel, versuri mai lirice (*Ploaie în luna mai, Basorelief cu soldați*,

Neagu DJUVARA

Scurtă baladă, Frica). Tot cinci poeți alege din literatura franceză, cam din același timp în care apărea la noi Eminescu. Mai întâi Baudelaire, cu care „începe poezia modernă”, precizează dânsul, și anticipează ce a prezis Verlaine mai târziu în arta sa poetică, muzica versurilor (și auzim într-o frazare franceză impecabilă, frângerea regescului zbor al albatrosului, vraja brunei mulatre, cele trei însușiri ale frumosului, „luxe, calme et volupté” etc.), în continuare, doi lirici cu prenumele Paul – Verlaine și Valéry. În legătură cu primul, își mărturisește o ciudățenie subiectivă de simpatii și antipatii, relația nefericită în acest caz a poetului cu demonical Rimbaud, care i-a afectat creația și viața. Reproduce trei poezii din Valery, cam toată atâtea din „ciudatul, foarte ciudatul” zice dânsul, Antonin Artaud, binecunoscut și oamenilor de teatru, inițial poet suprealist, cu obsesii morbide, pentru a-l evoca în cele din urmă pe „cel ce a produs o cotitură în poezia franceză și occidentală”, adevăratul *vagabond al sufletului*, Guillaume Apollinaire, cu câteva poeme (*Quatre jours, mon amour, L'alouette* ș.a.) toate, interpretate într-o franceză expresivă, ca o muzică elegantă, din care se răsfrâng anii plini de experiențe insolite de la Paris și din exotica Africă.